

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer-Sta. Eulària, 25.—Llibreria Br, nest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Dietari de l'eixida d'enguany a França i a altres nacions

Dia 27 de jurol

Trescant per dins Génova

Génova es una ciutat de 155.900 ànimes i és es port principal de tot Italia; per això es port franc, i es Molls que hi tenen una importància fora mida. Es una ciutat molt mal plana, enfilant-se per serrals i pujols, lo qual unit a sa circumstancia d'estar a sa vorera de mar, li dona un interès molt gros i la fa sumament pintoresca. E-hi ha part vèia i part nova: sa vèia es de carrers i carrerons estrets; i sa nova, de carrers amples, passeigs plaques. Durant s'Edat Mitja i fins an es sigle XIX fou una República o Senyoria, poderosissima per mar, rival de Venècia i Nàpols. Es mercaders genovesos eran es deixadors de doblers an es Reis i demés prínceps sobirans. Això fa que hi haja un sens fi de edificis antics de gran valor artistic, com son ses esglèsies i tota una tractalada de palaus, lo més majestuosos. Ses esglèsies també se distingeixen moltes d'elles per sa gentilesa de sa construcció i per sa magnificencia de sa dacuració.

Quant vaig venir aquí l'any 1907, sa derreria d'octubre, ja vaig arribar a Génova com a cansadot de veure coses; i llavò per acabar-me de jeure, va ploure casi tot es temps que hi vaig esser; de manera que vaig porer veure poca cosa ferm.

L'enguany m'ha succèit casi le meiteix. Arribava aquí després d'un viatge de noranta set dies, durant el qual he vist ses ciutats més grosses del mon i per tot arreu milanta monuments tan notables i tan notables, i ademés feia un solei de primera per sofregir-se es cervell i per fondre-se un de tant de suar. Amb tot això m'es entrada versa d'anar a córrer la ganpaina per dins la ciutat. Lo primer hue he fet, anar a una esglèsia que se afina de devora s'estació, s'esglèsia de St. Juan, que hi havia molta de gent, una esglèsia molt devota, i ben encitronada, d'estil ogival primitiu. Me present dins la sacristia, mostr es papers, me deixen dir missa, me'n vaig a trescar una mica la ciutat per veure-la qualque poc, pero senza estraiar-me massa.

S'impresió que fa Génova es molt bona, té tot s'aspecte d'una gran ciutat, i lo que hi crida més s'atenció son ses esglèsies i sa gran partida de palaus de ses antigues families nobles de Génova, quant aquesta ciutat era una gran potencia dins Europa per sa gran força de naus i bastiments de guerra que tenia.

He volgut arribar fins an es Port, sols per porer dir que hi era estat; es grandós fa un enfilai gros de Molls, i està tot estibat de vapors i barques de totes castes i mides. Pero tampoc no hi he fetes gaire puces perque hi queia un soleiás d'aquells més rabiosos; i lo que he fet jo, aficar-me per dins un enderivell de carrerons estrets i empinats, molt ambrívols, per on feia un anar d'àngels, amb aquella frescoreta tan delitosa que s'hi sentia; i, com me'n som temut, me trob devant una esglèsia, sa de St. Sir. Hi entr i me'n duc una gran sorpresa. No he sospitava jo que fos una esglèsia tan interessant. Es barroca, de tres naus de quatre trasts amb capelles, creuer i

cúpula. Cada nau acaba amb àbside i a cada àbside un bon retaule, i es des mig, es major, du molta de ventatge an ets altres amb grandaria i magnificencia. A cada cap des creuer hi ha un retaule preciós. Sa decoració des panys de paret i voltes es una cosa sumptuosissima: tot forrat de marbres de diferents colors i pintures per llarg. Totes ses voltes i sa cúpula son pintades de sa vida de St. Sir i des misteris principals de sa vida del Bon Jesús i de Maria Santissima. Ses columnes divisories de ses naus son bessones, això es, van de dues en dues amb una sola base i un capitell que les aplega totes dues. Entre capella i capella fa uns nitxos amb unes estatuas de marbre blanc molt bones. Poc m'ho pensava jo, com l'he vista de part-defora an aqueixa esglèsia, que de part dedins fes cosa tan notable.

Més val així; sempre es millor enganar-se per bé que per mal.

Surt de St. Sir i pec bordada cap a La Seu

La Seu de Génova es antiquissima. La feren l'any 985, romànica com se suposa; an es sigle XIV l'hugueren de refer i hi posaren molts d'elements ogivals i an es sigle XVI n'hi posaren des Reneixement. Fa tres naus de deu trasts, sensa capelles, amb creuer i cúpula, i es cap de sa creu acaba en tres àbsides. Sa nau major la restauraren pocs anys ha, i sa cúpula es d'estil-Reneixement. Ses voltes son de pont i emblanquinades; lo demés es pedra vista. A sa nau major i a ses des costats hi ha altres tantes de zones de finestralets. Demunt l'altar-major hi ha una urna devall un templet molt airós. A cada cap des creuer s'alça un gran retaule de marbre blanc. A un hi ha el Bon Jesús assegut a's mig de St. Pere i St. Pau. A s'àbside de sa nau menor des costat de s'Epistola se venera una Mare de Deu bizantina, pintada dalt post. S'àbside major es molt llarga, amb dos sostres de finestralets i vidres de color; el chor i l'altar major umplen tot es badiu.

Lo més notable d'aquesta Seu es sa capella de St. Juan Batista, que es vertaderament una meravella de decoració i de sumptuositat; s'hi guarden ses cendres del Sant Precursor, que les dugueren de Palestina devers es sigle XI dins una caixa de ferro, tancada amb set claus: i en guarden tres ses Autoritats Esglesiàstiques, tres ses Civils i una un noble genovès; només s'obri dues roltes l'any. S'altar té un antipendi de bronzo, tot un baix-relleu preciosíssim; i hu soplaja tot un templet que té ses columnes de pórfid i es capell es de marbre blanc tot d'una peça: té una vintena de pams de llarg i onze o dotze d'ample. En torn del altar s'alcen una partida d'estatuas de grans escultors d'Italia, que representen St. Juan, Santa Elisabet, St. Zacarías, Adam i Eva, Abacuc, Isaias. També hi ha una partida de baixos-relleus de sa vida del gran Precursor.

Com entren, part-demunt es portalmajor, hi ha una tribuna ben airosa, aont se posava es Senat de Génova per assistir an els oficis divins.

Sa fatxada es interessantissima: fa tres portals en gradació. Es des costats son de tres arquivoltes molt obratjades amb una pintura al fresc part-demunt sa llinda. Ses rebranques que sostenen aqueixes arquivoltes son

molt esbeltes i totes mostratjades, i hi ha unes columnes entorxades, i baixos relleus de la Mare de Deu i de san-Elisabet abans de donar a llum, i están representades un poc massa an el viu. A sa llinda hi ha pintats una partida de sants, i dalt sa llinda competja un baix-relleu del Bon Jesús assegut entre es quatre Evangelistes.

Part-demunt aqueixes tres portaldes se desplega un conjunt de pilars, claraboies, finestrals, arcades i capers fins a dalt de tot, sa cosa més gentil i agradosa.

Sa paret de sa fatxada i des costats es forrada de marbre, i fa una filada de marbre blanc i una de negre. A cada costat de la Seu hi ha una altra portalada en gradació, de cinc arquivoltes, tot decoradíssim.

Duia dins sa butxaca un nombre de LA AURORA i un parei de *Correo de Mallorca* que havia trobats an es correu d'aquí; i me'n entr dins la Sacristia, demán si m'hi volen deixar seure una estona per llegir aqueix periódics, me diuen que si, i hi he llegit més d'una hora, amb sa fresqueta que feia allà dins, que era com que estar an el cel.

Llavò he donades les gracies an el Rt. Rector de la Sacristia, i ja li he hagut estret cap a

S'esglèsia de St. Ambrós, i altres esglèsies.

Es una esglèsia St. Ambrós que era des Jesuïtes, grega-romana, de tres naus de dos trasts i creuer, i es cap de sa creu també fa dos trasts. A cada trast de ses naus laterals fa una cúpula tota pintada; ses voltes també pintades; ses parets forrades de marbres; ses capelles poc fondes, pero exornadíssimes, com tota la resta d'aqueixa esglèsia, que presenta un cop de vista enlluernador, imponent. Hi ha pintures d'En Rubens i d'En Guido Reni, com qui no diu res.

Ademés de ses quatre esglèsies que vos acab de descriure n'hi ha un enfilai més a Génova, com sa de St. Mateu, ogival des sigle XIII, plena de glorioses recordances de ses grans families genoveses i que hi está enterrat es més famós des *Dux* (Cap de sa Senyoria) de Génova, Andreu Doria, gran amic d'Espanya, un des primers marins des sigle XVI, que n'hi va haver de tan eminent;—la *Santissima Annunziata*, des sigle XVI, tota plena de pintures al fresc molt bones; San Stefano, aón se venera es martiri d'aqueix sant, pintat des famós Juli Romano; Sta. Maria di Carignano, des sigle XVI (Es en petit aqueixa esglèsia lo que Bramante i Miquel Angel havien concebut que fos St. Pere de Roma: una creu grega amb una gran cúpula a's mig. Sa cúpula té 112 metres d'alt: 560 pams); Sta. Maria Immacolata, de mitján sigle XIV; i ademés d'aquestes n'hi ha una partida més com S. Niccolo, S. Donato, Sta. Maria di Castello, S. Agostino, S. Filippo, Sta. Maria delle Vigne i altres; i estigau segurs que a totes hi ha coses de veure i preciosidats artistiques. Si no hagués fet aqueix soleiás avui, i no n'hagués vistes tantes i tantes d'esglèsies notables, amb tot lo que he trescat per Italia, Suïssa, França i Inglaterra, ¡vaja si hi seria anat a veure'n un bon raig! pero no hi ha hagut homo. Ho he deixat per una altra vegada que passi per aqueixa ciutat, que compt tornar-hi passar

qualque altre pic, si Deu me dona vida i remeis per anar pel mon.

Palazzo di S. Giorgio

També he volgut visitar aquest Palazzo, que está just an es Port, d'estil ogival, des sigle XIII; an es sigle XV s'hi establí es Banc de St. Jordi, tan famós dins s'istoria de Génova. Ara hi ha ses oficines de ses Juntes des Port. Fa un magnific pòrtic, des sigle XV i XVI, endiumentat amb vint i una estatuas des genovesos més famosos dins s'istoria de la ciutat.

Col·leccions de pintures i altres objectcs d'art

Hi ha molta cosa d'això a Génova i molt notable, pero escampat tot dins tants de palaus com hem dit que hi ha de ses antigues grans families genoveses. Allà on hi ha més cosa d'això d'art es a Palazzo Rosso (*Galleria Brignole-Sale*), Palazzo Bianco i Palazzo-Durazzo-Pallavicino. Tots aqueis palaus de ses antigues families son propiament es museus de Génova.

Monument d'En Cristòfol Colom. Dos encalços an es filisteus

Es lo primer que un veu quant devalla des tren a s'estació principal i surt a sa gran plaça que hi ha allà devant. A mà esquerra hi ha aquest monument, de marbre, a's mig de fassers. Ja s sab que En Cristòfol Colom era nadiu d'aquí: hi va néixer l'any 1451, i se morí a Valladolid l'any 1506, i no dins sa miseria, com han volgut suposar ets inímics d'Espanya i molts d'espanyols, tan ignorants com toixerruts, que se'n van a estudiar s'istoria d'Espanya des nostros temps més gloriosos, no dins ses nostros cròniques i monuments autèntics i veridics, sino d'ns als autors de nacions que l'Espanya a-les-hores vençia i les feia menjar més terra que no volien, i se venjaren de tals derrotes, escrivint-ne ses mil mentides i barbaridats. Sa passió contra Espanya i sa blaiura de molts d'espanyols han desfigurada completament sa vida d'En Colom, i el mos han pintat ben diferent d'així com era. ¿Que va morir pobre?

Es testament que va otorgar poc abans de morir i es llegats que va fer, demostren que estava molt lluny de porer-se considerar com a pobre. Sobre tot, jo barataria tot quant tenc i esper a tenir per la mitat de la mitat de la mitat de lo que tenia. En Colom quant se va morir, de lo que deixá an es seus fiis. Los deixá tant que foren senyors grossos, i encara sa conserva se seua nissaga: son es *Ducs de Veragua*.

Gosaria de messions que molts des que a mi m'han tractat de mal espanyol perque som regionalista i nacionalista, han malfamada més d'una volta l'Espanya reguent i diguent que l'Espanya deixá morir dins sa miseria En Colom, que li havia regalat tot un mon.

Així son espanyols molts de filistens: uns espanyols de l'engán, tan ignorants com caps-closos i pocs-cervells, que lo que més fan, es compasió.

Poría esser que n'hi hagués qualcún que se'n rigués de que jo diga Colom an es descubridor de ses Amèriques i no Colón. Li dic Colom perque a sa seua patria li deien Colombo o Columbo i ell se solia firmar Colombo. Pero es castellans li castellanisaren

es llinatge, i com els-e resultava una m final (Colom-bo) i es pobrets castellans no la saben pronunciar, no hi saben girar sa llengo, li clavaren n en lloc de m, i així resultà Colón. ¿Per que, idó, noltros catalans de Mallorca i de fora Mallorca, que no tenim sa desgracia de no sobre pronunciar sa m final, noltros que la sabem pronunciar, ¿per que hen de desfigurar, ¿per que hem d'esforraiar es nom venerable des descubridor de ses Ameriques, mudant-li una lletra sensa cap motiu ni raó? Que es castellansli diguen Colón perque no hi poren fer més, perque no saben dir Colom, pot passar; lo que no pot passar en via neguna, es que noltros catalans que sabem pronunciar perfectament Colom, no hu pronunciam i tot per imitar es vici, sa curtedat des castellans!

Naturalment que es nostros filisteus no'n saben res d'aixó. Ja no serien filisteus si hu sabien. ¿Quina gent més mopia?

Cap a França.—Una altra nit dins es tren.

Com he hagut dinat, ja no som sortit perque me som estimat més enllestir altres feines. He sopat a les set, i a les vuit puig an es tren que m'havia de dur a Marsella, i som partit de d'allà. No mos haviem d'aturar més que a sa frontera, a Ventimiglia, per sa questió de la duana; sabia cert que allà vendrien a despertar-me si ja no hi estava, i ha succeït lo que per força, havia de succeir, que sa sòn m'ha agarrotat tot d'una i som romás dormit com un sauló. Devers les dotze obr els uis i som estats a Ventimiglia. Devall es tren amb sa maleta, i cap a la duana francesa, aont m'han fet obrir es bagatge, hi han paupat i aficada sa má per veure si duia tabac; no n'hi han trobat com se suposa, i ja he poguda fer la meua via a camviar sa moneda italiana amb francesa i a prendre es billet, perque no he pogut aprofitar es que tenia de s'Agencia Cook. Llest de tot aixó, puig an es tren francès, i me trob amb sa agradable sorpresa d'haver guanyada una hora amb so passar sa frontera, aquella hora que vaig perdre dia 13 de juny quant vaig entrar dins Suissa.

Deu faça que totes ses coses que jo perdi, les trobi tan bé com he trobada aqueixa hora de temps. Amèn.

Es tren francès li copa cap a Marsella, i jo torn romandre repentinament adormit com un peix dins l'aigo, gracies a Deu. I fins demà demati, si deu ho vol Maria!

Dia 28 de juliol.

Cap a Tarascó i St. Remy.

He badats ets uis devers les quatre i som estats a Tolon; i m'ha dit tan bé que es wagó aont anava ha duit un gabinet (excusat i lloc per rentar-se) tan ben endergat, que hi ha haguda aigo an es grifó i una taviola ben neta. A xi es que amb so sabó que jo duia me som pogut rentar tan bé com si fos estat a ca-nostre, i amb aixó ja som estat un homo nou i ben trempat per emprendre qualsevol feina. Així es que he començada sa tasca de cada dia, font jo sa meua via, com també la feia es tren, que se'n anava casi volant.

A les sis som estats a Marsella; i, com només hi haviem d'estar aturats una mitja horeta, només som devallat per comprar l'Echo de Paris, diari, i enterar-me de ses coses de nou que hi pogués haver.

No me'n som temut, i es tren ja li ha hagut envelat cap a Tarascó aont som arribats demunt les nou, i llavò puig an es tren de St. Remy, que és partit a l'acte, i demunt les deu som estats an aqueixa riolera ciutat de Provença i a sa meteixa fonda d'entany. Tal volta qualcú dirá: — ¿I quines feines tenies a St. Remy? Aont treu cap tornar-te a ficar per dins França, fent-te enfora de Mallor-

ca, en lloc d'acostar-t hi? Encara no trobes que't basta de córrer la gaudaina p'el mon?

Es motiu d'esser vengut jo a St. Remy es per anar a veure En Mistral, s'autor de *Mireio*, es primer poeta des temps moderns, i un des poetes més sencers que i haja haguts mai.

Cap a Maillano.—Visita an En Mistral

Ja li vaig escriure an es gran Mestre desde Nápols per fer-li a sabre que avui el visitaria, sa banda des capvespre. Lo primer que he fet, com som estat a St. Remy, anar a llogar un carrutge per espitxar-me, en haver dinat, cap a Maillano, que es allà on está En Mistral, a s'entrada des poble, a una casa envoltada de jardí, ple d'arbres ombrívols i tot plantes de bones olors.

A les dotze din i a les dues i mitja se presenta sa carretella, i de d'allà cap a Maillano. Som dia 28 de juliol, i totes ses terres que trobam de sant Remy fins a Maillano, tot se rega, per tot hi ha siquies corrents, i ben plenes que venen. ¿Com s'explica aixó? Ah! es que el *Ródane* i la *Durance* están canalisats, i donen aigo per regar tot aixó i moltes d'altres regions de la Provença. Aixó fa que sia un país riquíssim.

No mos ne som temuts, i som estats a Maillano, sa carretella s'es aturada devant ses barreres de ca'n Mistral, i surt una criade a obrir-me, sensa haver tocat jo. Era que ja m'esperaven. Pas es portell, prenc es caminal que me du devant la casa, entr, i me trob aquell venerable de vuitanta tres anys, l'incomparable Federic Mistral, tot trempat i xarvelo, fent-me una rebuda sa més coral. Entram dins es despatx, mos asseim, i, com li anava a demanar de sa seua senyora, que entany no la vaig veure, ella meteixa sa presenta. No fa cara de tenir cinquanta anys, conserva admirablement sa galania de sa jovintut, es agradabilíssima, fa un cas de mi molt gros. I allà asseguts tots tres, ja som estats partits raila qui ralla.

En Mistral m'ha dit que m'havia seguits es passos per França, per Inglaterra, per Suissa, per Italia, perque havia lletgit tot es *Dietari* d'aquesta *Eticida* que surt demunt LA AURORA que reb sempre amb gran puntualitat i llig amb un gros interés; i ha afegit que se'n alegrava fora mida de tots es meus treballs i estudis fets dins aquelles nacions, dins Mallorca i per Catalunya i Valencia, a favor de s' *Obra del Diccionari i Gramática de la Llengo Catalana*, com també s'alegra ferm de tot lo que fan es catalans, que es tant i tant, a favor de sa nostra llengo gloriosíssima.

Ha dit que es moviment regionalista se va extenir i cobrant força dins totes ses nacions no sols d'Europa, sino fins i tot fora de Europa.

An es mig-dia de França va creixent creixent, f'nt-se sempre envant, obrint-se pas a poc a poc. Fins i tot a Turquia i a Xina ha pres es foc regionalista, ha dit es gran Mestre; de manera que li han escrit d'aqueixes nacions, demanant-li de parer sobre lo que han de fer i deixar de fer per implantar-hi es regionalisme. En Mistral els ha contestat que lo millor, lo més avengut que poren fer, és seguir s'endonsada de sa seua tradició nacional, seguir s'impuls, s'empenya des seu propi instint, i que no se deixin jamai *extrangerisar*, sino refinar-se i rejuvenir-se deses seues meteixes rels.

Qui se rejuvenia i transfigurava era el Mestre parlant d'aqueixes coses, llampeguetjant continuament el seu enginy capdal.

Llavò ha tornat parlar des resurgiment de s'esperit patriòtic a Provença tan intimament lligat i entrebault amb el relligiós; i ha contat que amb el *provençalisme* ha nascut molt sa devoció an ets antics Santuaris, i que la gent hi acudeix molt més que no

hi acudia abans de moure-se aixó des *provençalisme*; ara hi van a centenars, a milenars de gent.

I ha dit que, quant ell era jovenet, li agafaren unes febres molt llapiçoses que no hi havia qui els hi decantàs, fins que son pare i sa mare el varen dur a un d'aqueix santuaris aont duien es qui tenien febres, i que tals febres li descomparegueren i no n'ha tornades tenir pus.

Llavò el gran Mestre i sa seua senyora m'han mogut de sa pronuncia des llati perque sembla que es capellans de Maillano ja comencen a pronunciar-lo a l'italiana, segons és es desig del Papa. Tots dos m'han confessat que els-e resulta una cosa molt esquerrana, i a s'altra gent lo meteix, es llati pronunciat d'aqueixa altra manera.

Se comprèn que aixó haja cridada s'atenció a la gent i els-e preocup, perque a França es poble pren part en so càntic litúrgic, sobre tot a *Vespres*, que dins ses esglesies franceses tenen una gran importancia. Com e-hi canta tothom i en llati, per aixó han notada sa tramudança de pronuncia. Jo els he dit que sa pronuncia que fan es francesos des llati no pot anar ni en rodes, perque desfiguren horriblement ses paraules, fins a s'extrem de que un extranger, per bé que sapia es llati, quant sent pronunciar-lo a un francès, casi no l'entén i román tot desorientat. De manera que jo trob que no hi ha altre remei p'es francesosque arreconar per sempre sa seua pronuncia des llati i prendre sa pronuncia italiana o una altra consemblant. Ells han dit que será molt mala de desarrelar sa pronuncia veia perque la gent s'hi es criada, hi está feta i no hi haurá qui els ho decant. Haurán d'esser es joves que facen sa tramudança.

Després he demanat per favor an el Mestre si me faria es gros pler de lletgir-me qualche poesia de ses seues per sentir una vegada més sa pronuncia provençal tan pura i genuina com brolla de sa seua boca; i el Mestre es estat tan benèvol i magnánim, que ha ubert un d'es seus llibres i s'es posat a lletgir una de ses seues meravelloses poesies, la *Coupo*, i l'homo s'hi es encalentic tant, que el punth deixat es lletgir p'es cantar, i ha cantada aquella magnífica mostra de seu ingeni sobirà. Es que un gran músic posá a tal poesia una tonada d'aire popular, preciosíssima; per aixó el Mestre, sense voler, com aquell diu, ha agafada sa tonada i l'ha feta amb una entonació i un briu extraordinari. Semblava que era tornat an es trenta o coranta anys, quant se trobava a la flor del mon.

Llavò hi ha hagut un capitol p'es moviment catalanista d'Espanya, que el Mestre n'es un entusiasta i s'hi interessa molt, pero molt, i li agrada-ria ferm que es regionalistes de Provença i de totes ses altres regions de llengo d'oc fossen tan calents i anassen tan endevant com es catalanistes.

El Mestre es un temperament optimista i així, meteix creu que fa moltes de passes es regionalisme provençal i llengadociá. Deu faça que sia així; Amèn! Jo que també som optimista, respecte des regionalisme o nacionalisme des mig-dia de França, des territoris de llengo d'oc, no som tan optimista ni d'un bon troç com el gran Mistral, i no hu som per varies raons, entre altres, per lo que he observat viatjant per aqueix territoris, trobant sa gent massa aferrada an es francès, massa bruixada amb so francès, massa enfrancesada; fa s'efecte de que estimen més es francès que no sa seua llengo nadiua, es llengadociá. Aixó es Sta. Clara.

Amb aixó ja hi havia prop de dues hores que conversávem i he trobat que era hora de buidar per no esser molest an aquella bona gent.

He fetes grans mercés tant an el Mestre com a sa seua senyora per sa rebuda coral que m'havien fet: he dit a sa senyora que per amor de Deu seguís cuidant es seu senyor com fins aquí hu ha fet tan admirablement, perque es un tresor incomparable per la Provença, per tots es territoris de llengo d'oc de cada banda des Pirineus i per tot lo mon de les Lletres, i que ella després de Deu era sa qui mos havia de conservar aqueix tresor sublim, sa vida d'En Mistral, sa gloria més alta de sa nostra llengo i de ses nostres Lletres.

He pres comiat del Mestre excels i de sa seua senyora, que m'ha fet s'efecte de que és una gran dona, un vertader do de Deu p'es seu senyor, el qual ha pres es capell i m'ha acompanyat fins a sa carretella amb un ca molt festós i xicoter i tan entenenent que me sembla que ha conegut s'afecte immens que jo sent p'es seu senyor, i sens dupte per aixó era que també me feia xicota, just com si jo fos estat de la casa.

A s'estrep de sa carretella el gran Mestre, després de donar-mos un abraç de despedida, ha dit i repetit una partida de vegades: ¡A nous reverre! ¡A Dieu siats!

Jo li deia lo meteix amb tota sa meua ànima, fins que sa carretella és partida, al punt ja hem perduda de vista aquella casa veneranda, envoltada de jardins, que guarda aquell tresor inefable de sa poesia des temps moderns, s'Homer des sigle XIX, com l'anomaná s'altre gran poeta francès, Lamartine, que, si com a poeta se va fer tan amunt i tan amunt, com homo deixá tant i tant que desitjar. Ben diferent d'ell és En Mistral, que és tan admirable com homo que com a poeta, que es tot quant se pot dir. En Mistral sempre és estat un homo de ca-seua, sencer en tots conceptes, i no ha viscut mai més que per Deu, per sa seua familia, per la Patria, per la Poesia i per la llengo que mamá amb sa llet de sa mare, que fou lo que se diu una santa dona i son pare un sant homo en tota s'extensió de sa paraula. Si, una de ses notes característiques d'En Mistral és estat sempre sa seua fonda religiosidat; una religiosidat més de part-dedins que de part-defora, pero que és sortida defora sempre que ha pertocat.

Com Maillano no es gaire lluny de St. Remy, amb quatre bots ja hi som estats, i encara m'ha sobrada més d'una hora per tornar-me'n a Tarascó.

Cap a Espanya. Sobams i entreversos.

Prenc es tren de St. Remy cap a Tarascó, aont som arribats devers les set. Sop an es restaurant de s'estació, i allà espera qui espera es tren de Paris que m'havia de deixar a Barcelona. A Tarascó n'hi acudeixen una mala fi de trens de Paris i de Marsella cap a Tolosa i Burdeus, i uns se poren aprofitar per venir a Espanya, i altres no. Jo me som vist confús perque ets empleiats de s'estació uns me deien que tal tren era bo per mi i altres que no. Passades les nou s'en entrega un, i m'han dit que era es bo, que me duria a Port-bou. Jo tot confiat hi puig, i de d'allà i m'adorm; pero com som estats passat Montpeller, devers la una de la nit, s'entrega es revisor de billets, me mira es meu, i me diu que vaig malament, que amb aquell tren me'n aniria a Tolosa i no a Port-Bou, i que devallás an aquella estació que érem i ben aviat vendria es tren bo per mi. Devall, i al punt se'n vé aquest tren ditxós; pero llavò no ha duits wagons de segona, i jo havia pres billet de *segona* per sa mala intelligencia que hi havia haguda amb so billet de *primera* que m'enllestí s' Agencia Cook. Aquí son estades ses bones. Agaf un revisor d'aquell tren i li expòs sa meua situació desesperada, i aquell homo es estat de tan bon

manament que ha cercat un wagó de primera que no hi hagués negú, m'hi ha fet pujar, i m'ha posada una senya an es billet per que no vengués un altre revisor a botxinetjar. Jo tot agraït, lo que he fet, posar li una peça de cinc francs dins sa mà, i l'home se'n es anat tot xelest. Com som estat dins aquell wagó he reparat que hi havia un viatger ben adormit; parteix es tren i avi t n'hi ha haguts dos que dormien a la regalada.

I per aquest motiu, germanets meus que això lletgiu, bona nit que Deu mos do! Fins demà demati, si Deu ho vol i Maria.

Dia 29 de juliol

Un entrevers matinal.

Devers les quatre som arribats a Cervera, es darrer poble de França que troben, en venir cap a Espanya. Un poc abans d'arribar-hi, que jo m'acabava de despertar, s'entrega un des tren per recuir es billets. Jo li he mostrat es meu, i li he dit que fés favor de deixar-lo'm perque hi havia haguda una mala intel·ligència amb so billet que jo tenia, i havia hagut de prendre aqueix altre, i m'interessava conservar lo per fer sa reclamació oportuna.

Aquell homo o s'era aixicat de mal signe o devia esser d'aquells afectats de moure raons, i m'es sortit com un pinyol de cirera, dient que, en lloc d'esser jo, seria ell que faria una reclamació contra mi perque anava de primera i es billet només era de segona. Jo llavò li he feta notar sa contrasenya que aquell altra revisor m'havia posada an es billet i que si aquell no me hagués fet pujar an es wagó de primera, ja mai hi seria pujat, perque massa sé jo ses meues obligacions, i mai m'han hagut de fer sortir de part o banda per esser m'hi aficat sensa raó. L'home, en lloc d'apacivar-se amb això, s'es enfadat més i m'ha amenaçat de subjectar-me a un procés verbal, i se'n es anat cridant, pero sensa es billet.

Arribam amb això a Port-Bou, devall des tren, i, com som estats an es portell de sortida de s'estació de França, n'hi ha hagut un que recuia es billet an es qui sortien. Jo començava a dir an aquell allò de que fés favor de no recuir-me es billet; pero tot d'una ja hi ha hagut s'altre, es de sa brega, i m'ha dit treguent foc p'ets uis:— ¡Venga es billet! I jo li he dit:— ¡Jaulò que me faç trons d'ell i des qui prega per ell!

I som passat, i ¡cap a s'estació espanyola manca gent! passant primer per la Aduana, aont no m'han molestat gens, i al punt ja som estat dins un departament de primera, tot solet, es tren es partit i ¡cap a Barcelona manca gent!

¡Deu vos guard, Espanya i Catalunya!

De dia 24 d'abril no havia tornada veure terra espanyola. Quant n'es estat lluny una temporada tan llarga, sent més viva s'amor a sa seua terra, sent més intensa sa gaubança d'esser a sa seua Patria. Per això es que n'estava contentíssim i hi xalava foramida de tornar a veure aquelles muntanyes pirenenques, aquelles terres de l'Empurdà, aquelles estacions i viles de Flassà, Figueres, St. Miquel de Fluvià, Bordils, Girona, Caldes de Malavella, Hostalrich, Granollers, viles que conec tan de prop per esser-hi estat a estudiar hi sa nostra estimadíssima llengo catalana i hi tenc per tot tants bons amics, entusiastes com jo d'aqueixa llengo gloriosíssima, que es filisteus voldrien veure morta i enterrada, pero que serà ella qui els enterrarà a ells, cantant-ne victoria completa i definitiva, com a reina i senyora que Deu la va fer de Catalunya espanyola i de Catalunya francesa, de les Balears i del reine de Valencia. ¡E-hu sentiu, filistetes capes-dègri?

No vos dic res ses conversades que he fetes avui amb sos amics de Barcelona que he trobats, que no son estats poes. Si ells estaven contents de que hagués pogut fer un viatge tan llargarut sensa cap soscaire ni contracte, més content estava jo de que fos així per la gracia de Deu i de la Mare de Deu.

Me som entregat a s'Agencia Cook, he dit lo que m'havia passat amb so billet que ells m'enllestiren, i m'han dit que estigués descansat, que ells farien sa reclamació i que me tornarien es doblers que valia es wagó de primera desde Ventimiglia fins a Port-Bou, i que serien ells que les cobrarien i els-e m'enviarien.

Xandocant per Barcelona amb amics i coneguts, s'es fet vespre, i devers les nou he collat cap an es vapor, es *Jau-me I*, aont, desde es Capitá, mon estimat amic D. Ricart Terrassa, i es primer Maquinista mon altre benivolgut amic D. Antoni Tomás fins a tots es cambristes de primera, m'han feta una rebuda lo més coral, i amb tant de temps com no m'havien vist, ja se pensaven si no hi voldria tornar amb ells. M'han demanat des viatge, n'hem rallat una estona fent la pretxa, i els he deixats llavò en banda per anar-me'n a jeure perque ja feia cinc vespres que no havia tocat llit i tres que dormia d'assegut sensa despuar-me.

Per lo meteix ¡fins demà demati, si Deu ho vol i Maria!

Dia 30 de juliol

Altre pic a Mallorca, S'acaba s'Eixida.

Me despert devers les tres, puig demunt cuberta, i ja èrem ben aprop de Mallorca; teniem davant tot es serrat de muntanyes de Formentor fins a sa Dragonera, i al punt som estats baix d'aquesta, i més enllà Calafiguera; i per davant Sta Ponça, ses Illetes i Portals, no mos ne som temuts i som entrats dins es port de Ciutat. Si me vaig alegrar tant ahir demati de veure Catalunya, de veure l'Espanya, ¿com no m'havia d'alegrar més de veure Mallorca? Perque jo, si estim tant Catalunya i l'Espanya, es perque Mallorca es una part de Catalunya i d'Espanya, de manera que es a través de Mallorca que estim Catalunya i Espanya.

¡I Mallorca l'estim més de cada dia, i no perque tot lo de Mallorca m'agrada, ni d'un bon troç, sino perque es allà aont vaig néixer, perque es ca-meua. A casi totes ses terres que he visitades, amb aqueix noranta nou dies de viatge, hi ha coses tan bones, tan belles i tant interessants com hi puga haver a Mallorca, i a moltes d'aquelles terres n'hi ha de coses molt més bones, molt més belles, molt més interessants que no a Mallorca; pero jo m'afliux de totes aquelles terres i coses, i me quet a Mallorca, per lo que he dit, perque hi vaig néixer, perque es sa meua Patria, no sa meua Patria petita. Jo no'n tenc una de petita i una de gran de Patria, no en tenc més que una, que es Mallorca perque vaig néixer a Mallorca, i és Espanya perque Mallorca es d'Espanya.

¡O bons amics que això lletgiu! si no voleu dir bajanades, ¡no'n parieu mai mai de Patria petita! La Patria no es petita mai, no es més que la Patria, perque qui diu Patria, ja hu diu tot. Tot lo que hi afegieu, es positiu i pura bajaneria i capgrineria.

Sobre tot canyella que fa bon brou! Aqueixa *Eixida* tan llargaruda d'enguany s'es arribada a acabar així meteix, i s'es acabada tant bé com jo mai poria pensar, gracies a Deu.

Per això, així com vaig començar aqueix *Dietari* en nom de Deu nostre Senyor i de la seua Santíssima Mare la Benaventurada sempre Verge Maria, el Sant del meu Nom, l'Angel de

la Guarda i tots es Sants i Angels de sa meua especial devoció, ara me pertoca cloure aqueix *Dietari* donant milions de gracies an es meteix Deu nostre Senyor, a sa meteixa Mare de Deu i Mare nostra i tots aquells altres Sants i Angels per haver me guardat de tot perill i amparat i agombolat en totes ses coses durant aqueix noranta nou dies de viatge per tantes de nacions i terres estranyes, tornant-me a Mallorca bo i sa com un gra d'ai. Per això pos punt fi-

nal dient amb tot es meu cor i amb tota sa meua ánima: *Benedicamus Domí no! Deo gratias!* ¡A Deu sien dades. Amèn.

ANTONI M. ALCOVER pre.

NOTA.—Agraït a s'Agencia Cook de Barcelona per lo bé que s'es portada amb mi, he de fer constar que dia 22 de setembre vaig rebre d'ella sa cantitat que li varen haver d'entregar ses Companyies de Ferro-carrils franceses, de s'embui que hi havia hagut amb so meu billet, això es, que me varen haver de tomar es doblers que valia es billet desde Ventimiglia fins a Port-Bou. ¡Ah idó!

DE TOTES ERBES

Tres Estudiants de la Sopa!

(Segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que aquells polissardos d'estudiants, com se veren tots sols dins sa cuina d'aquella possessió, que tothom ja era a dormir, varen dir:

—No res, ara que l'amo i sa madona haurán aferrat fort es sò, anem a prendre los sa clau des rebost, e-hi obrim, los prenim ses sobrassades, i ¡cametes me valguen cap a sa cova!

—¿Que me'n direu? Ell un d'ells s'afica de puntes de puntes dins sa cambra de l'amo, s'acosta an es capsal des llit, an es cap de sa madona, i se posa a dirli escarnint sa veu de l'amo i fent sa veu d'un que está mig adormit.

—¿Que l'has llevada des pany tam meteix a sa clau des rebost? ¿eh? ¿E-hi has pensat a llevar-la?

Sa madona com li fien aquell saluet just a s'oreia, creguda de que era l'amo que le hi deia, arribá a dir mig adormisada:

—¿Que tanta de clau? ¿No hu sabs tu si l'he llevada, que la m'has feta posar devall es coixi?

S'estudiant, com sent allò, afica sa mà devall es coixi de sa madona, toca sa clau, l'agafa, surt amb ella de puntes de puntes de dins sa cambra, cap an es rebost, obri amb sa clau, se'n entren tots dos allà dins, carreguen de sobrassades, però ben carregats, i fugen com un llamp cap a sa cova.

Amb això l'amo se despert des cap d'un poc amb lo rezeiós que anava des dos estudiants que havia deixats de tan mal gust dins sa cuina, i lo primer que fa és posar má devall es coixi de sa madona per veure si hi havia sa clau. No la hi troba. Encén es llum, e-hu mira ben arreu, i ¡que hi havia d'esser sa clau, Bón Jesús! An es pany era ella, allà ont l'havien deixada es dos estudiants.

Se'n hi va l'amo més que depressa a sa porta des rebost, i ja crec que hi era sa clau an es pany; lo que no hi havia, eren ses sobrassades.

—Recent mil dimonis! diu l'amo com veu allò. ¡Ja son ells que les se'n han dutes! Mos han saupada sa clau amb sos seus enginys, i ¡bona nit sobrassades! Sobre tot, no es hora de perdre temps!

E-hi havia dos camins per anar a sa cova d'ets estudiants: un de molta de mala petja, pero mo't curt, una gran dressera; s'altre camí era molt pla, sensa reclaus ni sobans, pero que feia una gran voltera. I l'amo pensá:

—Com se'n son anats carregats, es casi segur que han pres es camí bo. Jo prendré, idó, sa dressera, veiam si encara arrib primer que no ells i si els ho espampol encara a sapresa que mos han feta!

Dit i fet, ja es partit correns l'amo per aquella dressera, i vos assegure que se'n hi anava ben atacat.

Com es a unes docentes passes de sa cova, sent devers es camí bo rall de gent qui s'entregava cap a sa meteixa cova, però que encara n'era més lluny.

I ¿que fa l'amo? Se'n va cap an es camí bo, se posa darrera una paret, es pera qui espera aquells que venien, i al punt amb so sentir es xerro més d'aprop, va conèixer que hu eren es dos garameus d'estudiants que se'n venien es més descansats del mon, fent grans rialles de s'esglai que se'n durien l'amo i sa madona quant lo endemà demati no trobarien ni clau devall es coixi ni sobrassades dins es rebost.

—Ah idó? deien ells. ¡Ell se devia pensar aquell betzol que no hi havia

més que casar-se amb sa madona, rica i plena, i que negú li havia d'anar a embrutar sa pesquera! ¡Ell n'haurá de tornar matar de porc si'n vol menjar de sobrassades! ¡Així meteix qualche dia el porem convidar!

Convensa qui conversa d'això, arriben a s'endret d'aquella paret aont estava acotat l'amo esperant-los, i cop en sec s'aixeca just davant ells, dient amb uns crits lo més esglaiosos:

—¡Valostaquí! ¡Si que hu son ells! ¡Veniu correns més que depressa! ¡Correu, que ja los tenim!

Com es dos estudiants senten allò, se pensen que és tot un estol de gent que els és demant per aglapir-los. I ¿que fan ells? Tiren ses sobrassades totes quantes ne duien, i hu donen a ses comes tant com en porien treure, un p'es llevant s'altre p'es poent.

L'amo no cregueu que els encalçás gens. Lo que el fa tot d'una és replegar ses sobrassades que aquelles havien tirades, i ¡cap a sa possessió manca gent!

Aquells dos varen córrer tota sa nit, i sa dematinada encara s'arribaren a trobar, i varen dir:

—¡Vaja quina tabacada és estada aquesta! Quina alegria més buida! ¡I noltros que mos pensávem ja estar salvats! ¡Pero ¿qui dimoni devia esser aquella gent? ¿Com dimoni s'ho devien haver fet par sobre que noltros an aquelles hores havíem de passar per allà, carregats de sobrassades?

Com no sabien aont l'havien de pagar, se'n van a l'esglesia d'aquell poble per veure si hi lrobarien cap beneit que li fessen pagar la festa.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que me veuen, dalt un padriç que hi havia devora es portal de l'esglesia, una cosa com un sac de sobrassades!

—Gosaria qualsevol cosa de mesions, diu un d'aquells estudiants, que això son ses sobrassades nostres! Es qui les més ha preses, en deu esser estat estugós i ara les ha dutes a vendre an aqueix poble!

¡Bona casta de sobrassades era lo de dins aquell sac! ¡Era una jaia ruada que havia badaiat aquell meteix dia. Allà s'estilava esterrar es morts dins un sac, i les duien a l'esglesia; i, si queia que, com arribaven, feien s'ofici d'un altre mort, posaven es sac demunt aquell padriç i sa gent des mort esperaven a defora, espera qui espera que s'acabás s'altre ofici, per llavò entrar ells per l'ofici des seu mort.

Aquells dos estudiants no'n sabíem res de tal consuetut, i se varen creure que aquell sac era es seu de ses sobrassades i que tota aquella gent des mort eren es qui les ho havien preses, i varen dir:

—Esperem a veure que farà aqueixa gent, que per ventura encara els ho porem saupar.

Estigueren allà a la mira una estona, i succeí que s'ofici de mort que deien, s'acabá, i decanten des mig de l'esglesia es mort que hi havia, i hi posen aquell que havien deixa dalt es padriç de defora esperant torn; tots es qui l'enrevoltaven, entren dins l'esglesia i comença l'ofici.

Es dos estudiants entren també velant es sac de ses sobrassades, perque lo que's diu ells ni hi pensaren que allò fos cap mort, sino que aquells que les havien pegat es salt, per tapada ara volien donar entenent que allò era un mort, i per això havien posat es sac es mig de l'esglesia enrevoltat de ciris encesos i li feien dir aquell ofici. Per això ells pensaren:

—No els ha de valer de res tanta de trescalamena. Quant alçarán Deu que tothom estarà agenoiat, pegam grapa da an es sac i fogim.

—Que me'n direu? Ell e-hu feren així. Vê que han d'alçar Deu, la gent s'agonia, mirant tothom cap a l'altar-major, sona sa campaneta de sa Consagració, i es dos estudiants, encara no veren alçar s'Hostia Consagrada, com s'aborden an es sac des mort, un el se carrega i de d'allà ¡cametes me valguen!

—Que me'n direu? Ell sa gent de dins l'església no se'n temeren de res fins que s'aixecaren quant l'ofici s'acabava de tot, i poren fer comptes quin esglai s'en havien de dur. N'estaven com uns beneits i no hi sabien donar volta, i a molts ja les venia es mal pensament de que aquella jaia devia estar en peccat, i el dimoni de cop-descuit las s'en havia duita en cos i ànima.

Pero si confusa se veia sa gent d'aquella morta, més s'hi veren es dos estudiants quant, cansats de córrer i ben a lluny des poble, que no veien una ànima en lloc en lloc, posen es sac en terra, li desfán es fermai, l'obrin, i m'hi troben dedins sa jaia ruada morta.

—O que los hi va caure d'avall allò? Quedaren amb sos cabeis drets, fins que se poseu a flastomar a-les-totes que no hi havia qui hi parás de "pussetes, tot dret, llamps, pestes i gotes. Se'n arriben a cansar de tanta de verinada, i digueren:

—Bonol ja veure que en feim d'aqueix dimoni de jaia! ¡I mirem-mos-hi bé! si no volem que mos duga un mal resultat!

I ja foren partits tots dos pensa qui pensa per quin vent prendrien per sortir de tal enderivell.

No res, deixem-ho estar fins dissapte qui vé, que veurem si Deu lo volí Maria, com se'n desferen d'aqueix trumfos es dos estudiants de la Sopa, com va acabar la cosa.

(acabarà)

JORDI DES RECÓ.

Recapte

Assamblea de catòics alemanys.

Sa que enguany han celebrada a Metz, capit l de Lotaringen (Lorena), es sa que fa xexanta. Just aquest nombre d'orde ja demostra s'esperit de continuació i constancia d'aquella gent valenta.

Noltros, ets espanyols, també provàrem de celebrar congressos catòics nacionals; pero perque lo endemà de cada congrés no véiem realitzats, com per encant, tots els acorts i resoltes totes ses questions, i desfetes totes ses dificultats, prompte ho enviàrem tot a rodar i declaràrem que lo millor era no fer res. Això meteix succeeix amb casi totes ses institucions i organiscac ons nostres: encara no acaben de fundarse quant tots demanen quins resultats han donats. I com resulta que encara no sols no han donat fruit, sino que tampoc han arrelat, per falta de temps i de cooperació, les declaram un fracàs i mos posam mans plegades exclamant: ¡Està vist! ¡aquí no hi ha res possible! I fins u'hi ha que diuen: ¡Aquí no hi ha res necessari! I venen així a confessar que efectivament noltros vivim fora de Europa.

—O creis que es catòics alemanys fan tot lo que fan, sense lluites i conflictes, sense dificultats i sopegades? Ja hi anam errats! Sensa contar amb que ellson una minoria dins sa seua nació, no los falten, desgraciadament! conflictes i desunions intestines, i miseries humanes de tota mena. Lo que hi ha es que, com vé a's cap i a la fi es bon seny d'ets homos d'acció se sobreposa a s'esperit sofistic d'ets homos *negatius*, que sols saben criticar lo que fan ets altres; i els e deixon discatir mentres ells treballen a les totes.

Aquest esperit de constant continua-

ció dins es camp de s'acció pràctica té ademés sa ventatge de crear una tradició moderna, continuació de sa antiga, i amb ella una dinastia d'homos-caporals que, una vegada consagrats p'es temps, son altres tants d'exemplars, an-e qui se tributa culte d'honor i d'imitació, i a son entorn s'arremolinen ses masses que formen es bessó de s'exèrcit catòic. Sensa homos prestigiosos, indiscutibles i indiscutits no hi ha que pensar amb organiscacions populars d'aqueixes que fan fermentar dins sa realitat es grans ideals relligiosos i socials i polítics.

Es catòics alemanys ara comencen a treure partit des seus homos prestigiosos; fa dos anys que es nom de Ketteler fou a Maguncia festetjat a causa des seu centenari; i gracies a ell se confirmaren ses orientacions socials iniciades per aquell predecesor del Papa social, Lleó XIII. Aquest any passat fou el centenari de *Sa Petita Excel·lencia*, En Windthorst, pedra angular de sa *Torre des Centre*, i sa seua recordança va bastar per allunyar perills molt grans de desunions, fent acudir tots es bons catòics a la vora des deixebles d'aquell gran caporal des *Centre* i marmessors d'es seu testament, o sia des *Volkverein*. Els doctors Trimborn i Perch foren consagrats *Leiters* des *Centre*, com hereus lligitims de s'esperit d'En Windthorst.

Enguany es es *Centenari des Pare des fadrins menestrals*, N'Adolf Kolping, domer de la Seu de Colonia, fundador del *Geselleverein*, que ha servit de lema d'unió dins s'assemblea de Metz.

Es mateix fet de ser enguany es *jubileu diamanti* d'aqueixes grans assemblees alemanyes ha dat an es Congrés de Metz un prestigi tan venerable que es seu president, Princep Löwenstein, ha pogut proclamar sa pau sindicalista catòica, exclamant entre esclats de manbelletes de tothom: «Tant de Berlín com de Colonia, tant de Tréveris com de Gladbach tots es camins duen a Roma... Dins s'història des poble alemany hem d'aixecar un monument. ¡A sa pau de Metz!» Digna corona des *jubileu diamanti* de ses grans *maniobres* des Catòics alemanys.

Ventim

Sa nyeula republicana.

Aqueix es nom que més li escau an es paper republicà de Ciutat *La Voz del Pueblo*. Allò no arriba a veu, només es una nyeula, una veu de falsset, d'aquelles que escarrinxen ses oreies. Si s'anomenás *Veu d'una colla de republicans*, no hi tendriem res que dir, perque seria ver es seu nom. Pero ara es fals.

—Quin es es poble de tal *Veu*? ¡Veiam! ¡que mos ho diga es confrare republicà? ¿Aón es es poble que ell té? Es poble mallorquí està molt dividit des pensar: uns son carlistes, altres conservadors altres liberals, altres socialistes, altres repulistes; pero de republicans ¡n'hi ha de tantes de classes! De *lerrouxistes*, de *blasquistes*, de *radicals*, de *federalistes*, de *l'Unió Republicana*, de *ezcaratistes*, de *l'esquerra-catalana*, de *melquiadistes* o *reformistes*, que casi ja no son republicans. Es evident que moltíssims de republicans mallorquins s'an son anats amb sos reformistes. ¿Quin poble li pot quedar a *La Voz del Pueblo*? Molt poca cosa: poc, banyat i roegat de rata. Fora des nostro bon amic escalader D. Francesc Villalonga *Escalades* i D. Juan Llopis, ¿quin altre republicà de nota té aqueixa fracció republicana que *La Voz* representa? I amb tot i això, dia 25 de setembre, donant compte de sa magnífica *assamblea* que tal fracció celebrá, la mos presenta com un gran èxit! ¡Ja hu val amb aqueix paperetxos republicanetxos!

Pateixen rutxel·la.

P'es paperot anarquista *El Rayo* i es socialista *Obrer Balear* parlam, que fa mesos que se ven que duen xètiga, van prims de llocs ferm, duen es camigre, peteixen més rutxel·la que altra cosa. Se treuen unes coses tan virolenques i bereiolenques, que ni ets honors d'una refutació mereixen.

Al manco no blasfemen, fa setmanes. Deu faça que hagen perdut es tranç! i que, en voler tornar blasfemar, ja no'n sapien! Amén!

Delícies republicanes a Portugal.

Ja no'n parlen es paperots republicans d'Espanya de ses glories de sa República portuguesa. Es meteixos republicans espanyols se ven que están empeguets. Tots es dies es periòdics duen notícies de conjuracions i provatures de revolució i bombes trobades a tal part i a tal altra, i tirs que hi ha p'es carrers entre conspiradors i policia, i complots descuberts de sindicalistes i monàrquics. S'altre dia trobaren cinc o sis anarquistes que havien compost de matar es President de sa República. De manera que a Portugal hi ha un descontent molt gros de tothom contra es Govern Republicà; i no son només es menàrquics que n'están fellows, sino es sindicalistes, es socialistes, casi totes ses fraccions republicanes. De manera que aqueixa República portuguesa es un desastre colossal, un desgavell, un desorde, una cadena de barbaritats, una atrocidat, en tota s'extensió de sa paraula. ¡Deu se'n apiat! Amén!

¡Escoltau. anticlericaletxos!

Diu *L'Osservatore Romano*:

«Amb ocasió del Congrés mèdic internacional, celebrat a Londres, fa molt poc, la Corporació (Guild) dels Sants Cosme i Damià va invitar als concurrents catòics a un ofici solemne en la Catedral de Wertminster. Respongueren a la invitació uns mij metges an-a qui el Cardenal Arquebisbe Bourne dirigi una al·locució magnífica, il·lustrant es nobles ideals que es metges sempre han de tenir davant seu. Sa pèrdua de sa concepció cristiana de l'univers, diu, és per la classe mèdica encara més fatal que no per cap d'altra. S'humanitat malalta dependeix del treball des metge; no obstant aquest mereix més plena confiança en quant regoneix sa sobirania de Deu. Per lo demés, es metges sols en es cristianisme troben motius més forts per s'exercici de sa seva àrdua missió: principalment en sa meditació del dolors de l'Home-Deu que l'últim dia del món serà confortant p'es metge perque dirá: *Jo estava malalt i me visitàreu*».

«Després des Pontifical hi hagué en el palau arquebisbal una recepció, a la que assistiren varis centenars de congressistes amb llurs esposes. Hi hagué discursos lligits en llengua francesa i inglesa.

Semblant manifestació de fe d'un nembrbe tan imponent de metges catòics de totes nacionalitats, ha produïda una impressió, grossa de tot».

—Que hi deis an això anticlericaletxos? Vaj! parlat! que Cristo parlava i estava en la creu.

Una enhorabona

La donam i ben coral an es nostro bon amic En Jusep Font i Arbós, misser i Retgidor de Ciutat, perque diumenge a s'acte literari que feren a Petra en honor del V. Fr. Junípero Serra, va tenir es bon sentit de parlar en mallorquí. ¡Va esser ell tot sol que va tenir tal bon sentit! ¡Quina llástima!

La Venerable Bernadeta Soubirons.

Dia 5 d'agost darrer se va refinar an el Vaticà la Sagrada Congregació de Ritzs. Entre altres causes es Cardenals examinaren s'introducció de sa causa de beatificació d'aquella santa

pastoreta de Lourdes que la Mare de Deu li sorti tantes de vegades an es penyals de Massabielle. Es Cardenals votaren a favor i el Papa dia 10 des meteix gost aprová es decret d'introducció de sa causa. Per això aquella santa al·lota té ja es títol de *Venerable*.

Ha començat a publicar-se a St. Juan i ha visitada sa nostra Redacció, *El Viticultor Balear*, *Bolletí porta-veu de l'Unió Balear de Viticultors*, dedicada a la defensa dels interessos de la vinya i del vi an aquesta regió.

¡En nom de Deu! que es bon sentit des redactors des nou confrare les ha fet comprendre que tal periòdic, per porer esser de profit p'es nostros conradors, s'havia de publicar en mallorquí. N'estam contentíssims. Establím el canvi i demanam a Deu que don an *El Viticultor Balear* molts d'anys de vida i molts de suscriptors.

Seecció local

¡Ja hu val amb aquest temps que no vol arribar a fer saó! Es conradors ja comencen a tenir-ne mal de-caps de-bon de veres. Es cosa d'acudir a-les-totes an el Bon Jesús i a la Puríssima, i a St. Alonso Rodríguez i a Sta. Escolástica, que son es sants advocats de d'això.

Ja hi comença a haver qualche girgola p'es camps, que son agres per això. Diuen que n'hi ha que ja n'han omplida una senaia de girgoles d'enguany. ¡Hala idó, cercadors de girgoles, feis es cap viu!

Segueixen componguent sa carretera des *Port*. Ara se troben a s'empedrat, que diuen, de So'n Suau. Com es caml feia allà aquella endinzada, ara alcen molt per matar-la, i hi deixen aranells o clavagueres per que, en ploure, s'aigopuga passar de llis de d'allà.

Diumente passat centenars de manacorins se'n anaren a Petra a veure ses grans festes que hi havia per s'inauguració des monument an el V. Fr. Junípero Serra, Apòstol de California, aón concorregué el Bisbe, un Enviat del Rei, es Governador, Comissions des Capítol des Canonges de la Seu, de sa Diputació Provincial i de s'Ajuntament de Ciutat i molta d'altra gent grossa.

An es *Convent* de Dominics demà haurá sa gran festa del Roser. A l'ofici predica Mn. Antoni Truyols i a's capvespre será sa solemne processó des *Quinze Misteris* p'es carrers que aná entany.

Llavó hi ha es Jubileu del Roser, que comença avui a mig-dia i acaba demà vespre a les dotze de la nit; i es confreres hi poren guanyar tantes d'indulgencies plenaries com visites farán.—¡Hala idó, manacorins si vos n'aprofitau!

A ses esglésies de Manacor resen el Rosari com ets altres anys durant es mes d'octubre. Es dematins el resen a la Parroquia a les nou i mitja; an es *Convent* de Dominics a les set i mitja; a la Sta. Família a sa meteixa hora. Es vespres el resen a la Parroquia amb el Copó exposat dins es Sacrari; an es *Convent* amb exposició del Santíssim; a la Sta. Família lo meteix; i llavó a s'església del Cor de Jesús de Fartáritx.